

Sayın Başkan, Değerli Meclis üyeleri, hepinizi Şahsım ve Yönetim Kurulu adına saygıyla selamlıyorum. Hepinizin geçmiş bayramını kutluyorum. Uzun bir bayram tatilinin ardından tekrar işlerimizin başına döndük. Ne yazık ki artan kovid vakaları biraz canımızı sıkmaya başladı. Bir yanda henüz aşısını yaptırmayanlar, diğer yandan aşısını yaptıırıp bir rahavet içine girenler maalesef bu sayıların artmasını sağladı. Diğer yandan aşı yaptırmak istemeyenler bir risk alanı oluşturmaya devam ediyor. Bununla ilgili de günlerdir kamuoyunda çeşitli tartışmalar sürüyor. Toplu çalışılan işyerleri ve sosyal alanlarda bulunanların aşı yaptırmalarının gerekli olduğunu düşünüyorum. Bu, özellikle işyerlerindeki çalışma huzuru açısından çok önemli. Ancak gördüğüm kadarıyla burada hukuki bir belirsizlik var ve tartışmalar da buradan çıkıyor. Özellikle son günlerde aşı olmayanların belli alanlara alınmaması konusu oldukça fazla gündeme getiriliyor. Bu noktada bence devlete önemli bir görev düşüyor. Sağlık Bakanlığımızın belirleyeceği çerçeveye Cumhurbaşkanlığımızın bu konuda bir düzenleme yapmasının doğru olacağı düşüncesindeyim. Umarım bu konudaki belirsizlik biran önce giderilir ama, bu tablo gösteriyor ki bir süre daha tedbiri elden bırakmamamız gerekiyor.

Değerli Meclis Üyeleri,

Son bir buçuk yıldır yaşanan gelişmeler gösteriyor ki; pandeminin yol açtığı sorunların reel ekonomi ve finansal sistem üzerindeki etkilerinin neler olabileceği konusundaki tartışmalar uzun bir süre daha devam edecektir.

Bütün dünyada aşılama çalışmaları hızla devam ederken, Kovid-19 virüsünün delta varyantının birçok ülkede hızla yayılması, pandemide dördüncü dalga endişelerini beraberinde getirmiş, küresel piyasalarda risk algısının yeniden artmasına neden olmuştur. Aşılama oranı sürü bağışıklığı oluşturmaya yetmez ise maalesef dünya pandeminin devam etme riski ile karşı karşıyadır.

Pandemiye rağmen ülkemiz geçen yılın ikinci yarısı ile birlikte hızlı bir toparlama sürecine girdi. Ancak bu toparlanmaya rağmen bazı makroekonomik değişkenlerde istenilen dengelenme henüz sağlanamamıştır. Özellikle 2018 yılındaki kur ve faiz şoku, ardından gelen pandemi süreci ile yüksek kur, yüksek enflasyon, yüksek faiz ve yüksek işsizlik sarmalına giren ekonomimiz, büyük sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.

Yakın zamanda yaşadığımız ekonomik kırılganlıkların bir nedeni de geçmiş yıllarda ortaya koyduğumuz politika tercihlerinin tezahürüdür. TL'nin değerli olduğu dönemlerde ülkeye giren yabancı sermayeyi üretken alanlara yönlendirmiş olsa idik bugün bu zor ekonomik koşullar ortaya çıkmayabilirdi.

Hep söyledim ve söylemeye devam edeceğim. Ülke olarak üreten bir ekonomiye dönmemiz şarttır. Lakin üretim ekonomisine dönüş kısa vadede gerçekleştirilebilecek bir şey değildir. Bunun için orta ve uzun vadeli plan ve programların yapılması gerekir.

Bunları yaparken kısa vadede yabancı sermaye ihtiyacı da ortadadır. Mevcut yüksek faize rağmen ne yazık ki yeteri miktarda yabancı sermaye de çekemiyoruz. Türk varlıklarına karşı ilginin artmasının tek yolu TL'ye güven kazandırmaktan geçiyor.

TL'ye güven algısını oluşturacak ortam ve politikaların ivedi bir şekilde devreye girmesi gerekiyor.

Kısa dönemde bu politika tercihi ile sağlanacak iyileşme ile orta ve uzun vadeli politikalar ortaya koyup, geçmişten de ders alarak üretim ekonomisine ivedilikle geçmek zorundayız.

Bu süreçte etkin ve efektif para ve maliye politikası uygulamaları oldukça önemli olacaktır. Özellikle son dönemde uygulamaya konulan para politikalarının reel sektörden bağımsız düşünülmemesi gerekiyor. Para politikası tercihleri, yüksek oynaklık dönemlerinde ileri vadelerde enflasyonun seyrinin öngörülmesinde önemli bir gösterge olmalıdır.

Artan maliyetler karşısında reel sektörün girdi maliyetlerinin azaltılması, fiyatlandırma politikasının öngörülebilirliği, yatırım ve üretim aşamalarının planlanması, enflasyon beklentisinin kontrol altına alınması ile mümkün olmaktadır.

Bu sebeple, Merkez Bankası para politikası kararlarını alırken orta ve uzun dönemli perspektifle, maliye politikası ile destekli, fiyat istikrarı ile sürdürülebilir büyümeyi devam ettireceği bir anlayışı benimsemelidir. Değerli meclis üyeleri izninizle bazı makroekonomik değişkenlerle ilgili tespitlerimi de sizlerle paylaşmak istiyorum.

Haziran ayında beklentilerin üzerinde bir enflasyon artışı ortaya çıkarken, enflasyon eğilimlerinde önemli bir sapma ile karşı karşıyayız. Özellikle mevsimsel etkilerle gıda enflasyonunda düşüş beklenirken fiyatların yükselmesi, enflasyonun önemli bir sebebi olarak karşımıza çıkıyor. Muhtemelen temmuz ayı verilerinde gıda enflasyonunun TÜFE üzerindeki baskısı biraz azalacaktır.

Ekonomimiz, genele yayılan maliyet çekişli bir enflasyon ile karşı karşıya. Hem kur tarafı, hem küresel emtia fiyatı artışı, ayrıca elektrik ve doğal gaz fiyatlarındaki artış, gelecek aylarda enflasyonun artış yönünde olacağına işaret ediyor.

TÜFE ile ÜFE arasındaki fark da tarihi zirveye ulaştı. Bu makasın açılması üreticilerin yüksek maliyetle üretim yaptığını, diğer yandan da tüketiciye yansıtamadığı için düşük karlılıkla faaliyetlerini sürdürmeye çalıştığını gösteriyor.

Enflasyon eğilimlerinin hızla bozulduğu bir dönemde elektrik ve doğal gaz artışları, zaten yüksek maliyet baskısı altında olan reel sektörün üretim maliyetlerini iyice arttırmaktadır.

Diğer taraftan kur seviyesindeki belirsizlik, reel sektörün orta ve uzun vadeli projeksiyon yapmasına da engel olmaktadır. Kurun yükselmesi önemli sorun lakin daha önemli sorun kurdaki belirsizliktir. Kurlardaki artış enflasyonun hem nedeni hem sonucudur.

TL'nin değer kaybetmesi, fiyatlar genel seviyesi ve enflasyonun artmasına, TL'nin tekrardan değer kaybetmesine neden olmaktadır.

Reel kur endeksi rakamları ile Türk Lirası tarihin en düşük değerine gelmiştir. TL'nin değer kaybına rağmen dış açığın ortaya çıkması üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

Kur artışı ile ortaya çıkan fiyat rekabeti avantajını, maalesef ihraç ürünlerimiz ağırlıklı olarak düşük ve orta teknoloji ürünlerden oluştuğu için göremiyoruz.

İhracatta daha çok yüksek teknoloji ürüne yönelmemiz gerekiyor. Bunu gerçekleştirebilmenin yolu da insan kaynağımızın niteliğinin artırılmasından geçiyor. Ülkemizin ihracat potansiyelinin artırılabilmesi için, yüksek beşeri sermaye kapasitesine sahip olmanın yanısıra, Ar-ge ve inovasyona da çok büyük önem vermek zorundayız.

Sanayi üretimi ise Nisan ayında olduğu gibi Mayıs'ta da baz etkisiyle önemli bir artış sağladı. Mayıs ayında yıllık artış %40,7 oldu. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış aylık bazda sanayi üretimi ise Nisan'da daralırken, Mayıs ayında tekrar pozitif dönmesi toparlanmanın sürdürüğüne işaret ediyor.

Ekonominin talep tarafında takvim etkisinden arındırılmış sabit fiyatlarla perakende satış hacmi Mayıs'ta baz etkisiyle yıllık bazda %27'lik artış kaydetti.

Öte yandan, perakende satışların son iki aydır aylık bazda daraldığı görülüyor. Ekonominin hem arz tarafının hem de talep tarafının ikinci çeyreğin ilk iki ayında yıllık bazda güçlü seyretmesi, yılın ikinci çeyreğinde yüksek bir büyüme rakamına işaret ediyor.

Diğer taraftan İmalat PMI endeksi Haziran'da yeniden eşik değerini üstüne çıktı. Mayıs ayında salgına yönelik kapanma önlemlerinin etkisiyle 50 eşik değerinin altına gerileyerek 49,3 olan imalat PMI endeksi, kısıtlamaların gevşetilmesiyle birlikte Haziran'da 51,3'e yükseldi.

Haziran ayında hem üretim hem de yeni siparişlerde artış gözlemlendi. Yurt dışından alınan yeni siparişlerde Ocak ayından bu yana en güçlü artış kaydedildi.

Endekste bazı firmalar hammadde temininde yaşadıkları zorlukların üretimde daha yüksek oranlı artışı engellediğini ifade ederken, diğer yandan firmaların girdi maliyetlerindeki yükselişe bağlı olarak satış fiyatlarında Eylül 2018'den bu yana en sert artış gerçekleşti.

İşsizlik pandemi sonrasında üzerinde durulması gereken sorunların başında gelecektir. Pandemi kaynaklı ekonomik gerileme her alanda olduğu gibi işgücü piyasalarında da büyük tahribata neden oldu. Pandemi ile birlikte kısmi kapanma, talep düşüşü gibi etkenler ekonominin istihdam yaratma kapasitesini önemli ölçüde düşürdü. Lakin burada geçmiş yıllardan da gelen bir sorunla karşı karşıyayız. Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı Mayıs'ta %13,2 olarak gerçekleşti. Bu oranlar, küresel ortalamaya (2019 tahmini %4,9), gelişmiş ülke oranlarına ve gelişmekte olan ülkelerin ortalamalarına kıyasla oldukça yüksektir.

Bu sorunu çözmek için ekonomik büyüme modelimizi istihdam artışı sağlayacak şekilde tasarlarken, diğer yandan da gençlerimizi meslek liselerine, meslek yüksek okullarına yönlendirmemiz gerekiyor.

İşsizlik oranlarında iki rakama daha dikkatinizi çekmek istiyorum. İlki; %30'lara yaklaşan kayıt dışı istihdam ki, bu rakam verimlilik açısından dikkat edilmesi gereken önemli bir veri.

Diğeri ise, gençler arasında %28 (5,7 milyona tekabül ediyor) civarında olan, ne işte, ne de eğitimde olanların oranı. Diğer taraftan, ülkemizde 20-34 yaş arasındaki genç kızların %54,7'si ne eğitimde ne de çalışma hayatında bulunuyor. Bu oranın, gelecek dönemde genç kesimde ümitsizliğe ve sosyolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olabileceği unutulmamalıdır.

Değerli Meclis üyeleri,

Resmî Gazete'de 30 Haziran'da yayımlanan kararname ile ekonomik istikrarla ilgili gelişmeleri izleyecek ve değerlendirmelerde bulunacak Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nun ve fiyat istikrarının kalıcı olarak tesis edilmesine ve sürdürülmesine katkı sağlamak amacıyla görev yapacak Fiyat İstikrarı Komitesi'nin kurulduğu açıklandı. Bu kurulda mutlaka piyasanın içinden gelen, eli taşın altında olan insanların da bulunması gerektiğini düşünüyoruz. Ankara Sanayi Odası olarak bu konuda destek vermeye, katkı sağlamaya hazır olduğumuzu da ifade etmek istiyorum. Enflasyon eğilimlerinin bozulduğu bu dönemde umuyorum ki bu kurul önemli katkılar sağlayacaktır.

Diğer taraftan ihracatı önceliklendiren yatırımlara KGF teminatı ile uzun vadeli kredi desteği sağlanması, küçük ölçekli firmaların istihdama katkısını artırmak ve likidite sorunlarını azaltmak için ilave istihdam edilen her kişi için KGF kefaleti ile krediye erişim imkânı oluşturulması oldukça önemli. Bu konuda gerekli hassasiyeti gösteren Sayın Maliye Bakanımız Lütfi Elvan'a teşekkürlerimi iletiyorum.

Ayrıca 2021 yılında da devam edecek olan 75 TL'lik asgari ücret desteği için de Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Vedat Bilgin'e de teşekkür ediyorum.

Değerli Meclis üyeleri, sizlerle paylaşmak istediğim önemli bir husus, Gümrük Birliği'nin modernizasyonu konusudur. Gümrük Birliği'nin modernizasyonu ve bu çerçevede yürütülen müzakereler, ülkemizin halihazırda en büyük ticaret partneri olan Avrupa Birliği ile ticaret ve yatırım potansiyelini arttırması ve mevcut birtakım pürüzlerin giderilebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Gümrük Birliği'nin modernizasyonu, karşılıklı ticari ilişkilerin hem genişletilmesini hem derinleştirilmesini öngörmektedir. Hayata geçirilmesi halinde AB'nin büyük ve çeşitlendirilmiş pazar yapısı nedeniyle ülkemize önemli avantajlar sağlayacaktır.

Bu çerçevede Gümrük Birliği'nin modernizasyonu; Ortak karar alma prosedürlerinin oluşturulması ve Türkiye'nin çıkarlarının korunması, Türkiye'ye uygulanan karayolu taşıma kotaları ve transit geçiş belgesi sisteminden kaynaklanan sorunların ivedilikle çözülebilmesi açısından önemli.

Diğer yandan mevcut haliyle sanayi ürünlerini (işlenmiş tarım ürünleri dahil) kapsayan anlaşmanın genişletilerek hizmetler, tarım ve kamu alımları piyasalarının karşılıklı olarak açılmasının getireceği ticaret ve yatırım artışı bakımından, Tüketicilerin korunması, gıda güvenliği ve yatırımcının korunması gibi önemli alanlarda iş birliğinin derinleşmesi noktalarında büyük önem taşımaktadır.

Bu doğrultuda, Ticaret Bakanlığının yürüttüğü çalışmalar dahil olmak üzere Türkiye'nin girişimleri ve AB Komisyonu Başkanı Ursula Von Der Leyen'in geçtiğimiz ay Gümrük Birliği'nin modernizasyonu müzakerelerine yetki verilmesine ilişkin görüşmelerin yeniden başladığını belirtmesi oldukça önemlidir.

Bu arada AB tarafından Aralık 2019 tarihinde açıklanan "Avrupa Yeşil Mutabakatı"na da tekrar dikkatinizi çekmek istiyorum. AB ekonomisini sürdürülebilir bir gelecek için dönüştürme amacını ortaya koyan mutabakatla ilgili olarak bizim de geç kalmadan harekete geçmemiz gerekiyor. Mutabakat sadece bir çevre stratejisi olarak algılanmamalı, bizi de yakından ilgilendiren yeni bir uluslararası ticaret sistemi ve iş bölümü dizaynı olduğu da unutulmamalıdır.

Bayramdan hemen önce, Ticaret Bakanlığımız tarafından hazırlanan eylem planı, Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle Resmi Gazete'de yayınlandı. Burada gerçekleştirilecek çalışmaların özel sektörün de içinde bulunduğu bir çalışma grubu ile yapılması planlanmaktadır. Burada da katkı sağlamaya hazırız. Ankara Sanayi Odası olarak bu konuda biz de ASO 2. OSB ile birlikte bir çalışma yürütüyoruz. Öncelikle ilk etkilenecek sektörlerle yönelik olmak üzere üzere bir dizi çalışma gerçekleştireceğiz. Ardından da tüm sektörlerimizi kapsayacak şekilde çalışmalarımızı genişleteceğiz. Bu konuda geç kalmamamız gerektiğini bir kez daha dikkatlerinize sunmak istiyorum.

Değerli Meclis Üyeleri,

Konuşmamı tamamlarken, Ülkemizde üretim ekonomisine dönülmediği sürece sürekli risk algıları ile karşı karşıya kalacağımızı bir kez daha vurgulamak istiyorum. Yüksek enflasyon, TL'de değer kaybı, ülke risk primindeki dalgalanmalar ve yüksek faiz sorununun yegâne ve gerçek çözümü, ekonomi politikalarımızın üretim odaklı, ihracat odaklı ve sanayi odaklı olması ile sağlanabilecektir.

Sözlerime burada son veriyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.